

**KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARI VE BEP HAZIRLAMA KONUSUNDA
ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİ**
INTEGRATION APPLICATIONS and TEACHER SELF-QUALIFICATION ABOUT
INTEGRATION APPLICATIONS

Timuçin TİMURALP

MEB 100. Yıl Şehit Serdar Ege İlkokulu, timuralp@gmail.com, Eskişehir, Türkiye, ORCID
ID: 0000-0002-2004-5842

Zeliha AKBAYIR

MEB 100. Yıl Şehit Serdar Ege İlkokulu, zelihaakbayir@gmail.com, Eskişehir, Türkiye,
ORCID ID: 0009-0006-4739-4141

ÖZET

Bu araştırmada ülkemizdeki sınıf öğretmenlerinin, kaynaştırma uygulamaları ve BEP hazırlama konusunda kendilerini ne kadar yeterli gördüklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada mülakat yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini Eskişehir ili Odunpazarı ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem yöntemiyle seçilen 3 okulda (1.Hava İkmal Bakım Merkezi İlkokulu, Yıldırım Beyazıt İlkokulu, 24 Kasım İlkokulu) görev yapan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan 20 sınıf öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre sınıf öğretmenleri kaynaştırma uygulamaları ve BEP hazırlama konusunda büyük oranda kendilerini yeterli görmektedirler. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları yaş, cinsiyet, hizmet yılı, mezun olunan okul gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık içermezken; lisans ve/veya lisansüstü eğitim sürecinde kaynaştırma dersi alma, kaynaştırma öğrencisiyle etkileşimde bulunma değişkenlerinde anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırma, kaynaştırma eğitiminin dünya ile birlikte ülkemizde de gelişmekte olduğunu, bu gelişmenin uygulamaya olumlu olarak yansıtıldığını göstermiştir. Eğitim fakültelerinde kaynaştırma dersi verilmesi, çalışan öğretmenler için de hizmet içi eğitim ve uygulama faaliyetleri gibi çalışmalar yapılması kaynaştırma eğitiminin başarısını arttıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, BEP, kaynaştırma eğitimi, kaynaştırma uygulamaları, kaynaştırma öğrencisi, sınıf öğretmeni, öz yeterlik

ABSTRACT

In this research, our purpose is to ascertain how adequate sufficient the class teachers feel themselves about integration applications in our country. Among quantitative research methods we used the 'Scanning Method'. The universe of the research is composed of class teachers from Eskişehir city Odunpazarı district. For this research five schools are selected with random sample method; these schools are (1. Hava İkmal Bakım Merkezi Primary School, Yıldırım Beyazıt Primary School, 24 Kasım Primary School), 20 class teachers from these schools form the sample of this research. According to the results of the research, class teachers find themselves mostly 'adequate' and 'quite adequate' about integration applications matter. The integration applications of class teachers do not have a meaningful difference according to variables such as age, sex, the school being graduated from or length of actual service. But it is stated / revealed that this integration applications matter of class teachers have a meaningful difference in variables such as taking integration lessons, being in interaction with a special education student and having a special education student in his/her own class during undergraduate education or/and upper grade education processes. This research/investigation shows that integration education is being developed/improved together with world itself and that these developments/improvements have a positive effect on applications. The integration lessons given in universities' education faculties will rise the rate of integration applications success

for education faculties students. And for actual teachers, in-service seminars and application activities will be necessary and enough to increase the success of integration.

Keywords: Integration, integration education, integration applications, integration student, class teacher, self-qualification

1. GİRİŞ

İnsanın en temel haklarından biridir eğitimidir. Ancak her birey bu temel haktan gerektiği gibi faydalanamamaktadır. Bu ihlalin birçok boyutu olmasıyla beraber bu araştırmada ele alınan Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Bireyler (Kaynaştırma Eğitimi) boyutudur.

Özel eğitim, bireysel ihtiyaçları olan öğrencilere özel olarak tasarlanmış eğitim programları ve yöntemleri kullanarak öğrenme ve gelişme fırsatları sunan bir eğitim türüdür. Özel eğitimin amacı; özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin, mümkün olan en erken dönemde, her türlü ihtiyaçlarının belirlenerek, toplum içerisinde kendisine düşen görevleri, özel gereksinime ihtiyacı olmayan herhangi bir birey gibi yerine getirebilecek ve mensubu olduğu toplumun önemli bir parçası gibi kendini kabul edecek bir duruma gelmesini sağlamaktır.

Özel Eğitim İhtiyacı olan bireyler içerisinde kaynaştırma öğrencileri önemli bir yer tutmaktadır. Bu özel bireylere verilecek olan eğitim “kaynaştırma eğitimi” adı altında yürütülmektedir.

Özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre özel gereksinimli öğrenciler, farklı eğitim ortamlarında eğitim görmektedirler. Bu eğitim modeli her ne kadar özel gereksinimli öğrencilerin topluma uyum sağlayarak yaşaması için akranlarıyla beraber normal eğitim kurumlarında eğitim görmelerini kapsasa da her birey için-özel gereksinimli birey-kendi zekâ ve fiziki kabiliyetlerini en üst seviyede geliştirici bireysel çalışmalar düzenlenmelidir. Bu çalışmalar okullarda Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) ile gerçekleştirilmektedir.

“BEP” özel gereksinimli öğrencilerin farklı gelişim alanlarında yapabildiklerini ve yapamadıklarını dikkate alarak, onlara kazandırılacak davranışların neler olduğunu, bu davranışların nerede, nasıl, kimler tarafından, hangi yöntemlerle ve ne kadar sürede kazandırılacağını belirten, gerekli destek eğitim hizmetlerini içeren, içinde öğrencinin ailesinin de yer aldığı bir ekip tarafından hazırlanan yazılı bir plandır (MEB, 2010a). BEP okullarda, BEP geliştirme birimi tarafından hazırlanır. Bu birim; Kurum müdürü veya görevlendireceği müdür yardımcısının başkanlığında, rehber öğretmen, gezerek özel eğitim görevi verilen öğretmen, özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci, aile, eğitim programları hazırlamakla görevli öğretmen, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin sınıf öğretmeni veya programı hazırlanan dersin branş öğretmeni, gerektiğinde izleme, tanılama ve değerlendirme ekibinden görevli bir kişiden oluşur (MEB, 2010b).

Yapılan araştırmalar; okullarda BEP birimlerinin oluşturulduğunu ancak bunların kâğıt üzerinde kaldığını göstermektedir. Sınıf öğretmeni öğrencisi için matbu olarak edindiği BEP’i okul rehber öğretmeniyle birlikte öğrencisinin güçlü ve zayıf yönlerine, ilgi, yetenek ve özel durumuna göre dönüştürerek kullanmaya çalışmaktadır. BEP biriminin diğer üyeleri ise bu aşamada aktif bir rol üstlenmemektedir. Sınıf öğretmenlerinin BEP hazırlamanın yanı sıra kaynaştırma uygulamaları konusunda yeterli olmadıkları da araştırmaların sonuçlarındandır.

Kaynaştırma uygulaması, 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar yasasıyla Türk eğitim sisteminde ilk kez 1983 yılında yürürlüğe girerek gündeme gelmiştir. Kaynaştırma uygulamalarının o yıllardan bu yana yaygınlaşmasıyla beraber okullarda özel eğitim destek hizmetleri yeterince sağlanamamaktadır. Yapılan araştırmalar, sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan genel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları konusunda

yeterliklerinin düşük olduğunu ve kaynaştırma uygulamalarında başarı seviyesinin beklenenin çok altında olduğunu göstermektedir (Batu, 2000; Ciyer, 2010; Diken ve Batu, 2010; Eripek, 2004; Güzel-Özmen, 2005; Kaya, 2008; Sazak-Pınar ve Sucuoğlu, 2011; Sucuoğlu ve Kargın, 2010'dan akt. Melekoğlu, 2013).

Başarı seviyesinin beklenenin altında olmasının en önemli etmenlerden biri öğretmenlerin özel eğitim öğrencisine olumsuz bakış açısıdır. Bu olumsuz bakış açısının nedenleri araştırmalardan elde edilen ortak sonuçlara bakıldığında üç temel grupta toplanmıştır. Bunlar:

1-Çalışılan engel gruplarına yönelik eğitimcilerin bilgi eksikliği olması,

2-Yetersiz bilgi ve donanımla beraber eğitimcilerde kaynaştırma öğrencisine yönelik olumsuz tutumların görülmesi,

3-Yetersiz bilgi ve olumsuz tutumların düşük beklentilere yol açması ve düşük beklentiler içinde olmaları. Özellikle öğretmenlerin eğitim süreleri boyunca aktif olarak özel eğitim konusunda uygulama yapmamış veya yeterli düzeyde uygulamaya katılmamış olmaları da olumsuz tutumun önemli etkenlerdendir.

Bu araştırmada amaç; Ülkemizde sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları BEP hazırlama konusunda kendilerini ne kadar yeterli gördüklerinin tespit edilmesidir.

Ayrıca sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ve BEP hazırlamada yaş, hizmet süresi, mezun olunan bölüm ve hizmet içi eğitim alıp almama durumuna göre yeterlilik algıları karşılaştırılmıştır.

İzci (2005) yaptıkları çalışmalarda kaynaştırma eğitiminde kendilerini yeterli görmeyen sınıf öğretmenlerinin, derslerinde özel gereksinimli öğrencilerin yararına olan hedeflere ulaşamadıklarını ve kaynaştırma öğrencileriyle daha çok problem yaşadıklarını tespit etmişlerdir.

Bu araştırma; elde edilen verilerle sınıf öğretmenlerinin hangi koşullarda ve hangi konularda kendilerini yeterli görüp görmediklerinin tespit edilerek olumsuz yöndeki algıların olumluya çevrilip kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşmasındaki en önemli etkenlerden birinin ortadan kaldırılması bakımından önemlidir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, sınıf öğretmenleri için mülakat formu, verilerin çözümü ve yorumlanması çalışmalarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada mülakat yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada ülkemizdeki sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları ve BEP hazırlama konusunda kendilerini ne kadar yeterli gördükleri belirlenmeye çalışılmıştır. Kendilerini yeterli bulma düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Eskişehir ili Odunpazarı ilçesinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem ile seçilen 3 okuldan (1.Hava İkmal Bakım Merkezi

İlkokulu, Yıldırım Beyazıt İlkokulu, 24 Kasım İlkokulu) sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan 20 sınıf öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Çalışma grubunun demografik bilgileri şu şekildedir;

Bu çalışmaya; 13 kadın, 7 erkek sınıf öğretmeni katılmıştır.

Katılımcıların tamamı eğitim fakültesi mezunudur.

Çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin yaş aralıklarına bakıldığında; 20 – 30 yaş arası 2 kişi, 31 – 35 yaş arası 6 kişi, 36 – 40 yaş arası 8 kişi, 41 – 50 yaş arası 4 kişi.

Örneklem grubunun hizmet sürelerine bakıldığında; 1 – 5 yıl arası çalışan 1 kişi, 6 – 10 yıl arası çalışan 4 kişi, 11 – 15 yıl arası çalışan 9 kişi, 16 – 20 yıl arası çalışan 6 kişi şeklindedir.

Mülakata katılan öğretmenlerin tamamı geçtiğimiz yıl içinde Özel Eğitim semineri aldıklarını ve bütünleştirici eğitim hakkında bilgi sahibi olduklarını söylemişlerdir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada katılımcı sınıf öğretmenlerinin “kaynaştırma uygulamalarında ve BEP hazırlamada” kendilerini ne kadar yeterli bulup bulmadıklarının tespit edilmesi için; tablo 1’de görülen mülakat soruları hazırlanmış ve hazırlanan sorular öğretmenlere yüz yüze sorularak cevaplamaları istenmiştir.

Tablo 1. Kaynaştırma uygulamaları ve Bep hazırlamada öğretmen yeterlilikleri

Yaşınız:	Cinsiyetiniz: ☐ Erkek ☐ Kız	Mezun Olduğunuz Fakülte:
Özel eğitim semineri aldınız mı:	☐ Evet ☐ Hayır	
Kaç yıldır öğretmenlik yapmaktasınız:		
☐ 1-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16-20 ☐ 21-30 ☐ 31 ve üzeri		
1. Özel Eğitim kavramı nedir? Özel eğitimle ilgili mevzuat bilgilerine hâkim olduğunuzu düşünüyor musunuz?		
2. Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerinizi rehberlik araştırma merkezine yönlendirirken neleri göz önünde bulunduruyorsunuz?		
3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) hazırlarken kimlerden destek alıyorsunuz? Nelere dikkat ediyorsunuz?		
4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) hazırlarken nelere dikkat ediyorsunuz? Kazanımları nasıl belirliyorsunuz?		
5. Özel eğitim öğrencilerinize dönük başarı artırıcı neler yapıyorsunuz?		
6. Özel eğitim öğrencilerinize ayrı ödev hazırlıyor musunuz? Ödev hazırlarken nelere dikkat ediyorsunuz?		
7. Özel eğitim gereksinimi olan öğrencileriniz için sınıfın fiziksel ortamında ne gibi düzenlemeler yapıyorsunuz?		
8. Sınıf ortamında özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerinizin diğer öğrencilerle kaynaşmasını nasıl sağlıyorsunuz? Bunun için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?		
9. Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerinizin ailesini eğitim sürecine katmak için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?		
10. Özel eğitim gereksinimi olan öğrencileriniz için hangi birimlerle iletişim kuruyorsunuz?		

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Sınıf öğretmenleri için “Kaynaştırma uygulamaları ve BEP hazırlamada yeterliliklerini ölçmek amacıyla hazırlanan mülakat soruları sorularak cevaplamaları istenmiş, alınan cevaplar yorumlanmıştır.

3. BULGULAR ve YORUM

Öğretmenlerimiz genel olarak özel eğitim kavramının tanımlayabilmektedirler. Öğretmenle sınıflarında kaynaştırma öğrencilerinin olması nedeniyle özel eğitimle ve BEP planı hazırlamakla ilgili mevzuatları araştırdıklarını belirtmişlerdir.

Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin rehberlik araştırma merkezine gönderilirken özellikle 1. Sınıfta okuma yazma becerilerinden geri kalması, dersleri algılamadaki yeterlilikleri, arkadaşları arasındaki iletişim ve etkileşimi, sınıf içerisindeki dikkatini derslere yoğunlaştırmadaki özellikleri dikkate alarak yönlendirme yapmaktadırlar.

BEP planının kimlerle birlikte yapılması gerektiğini bilmekle birlikte, plan hazırlarken okulunda rehber öğretmen olanlar rehber öğretmenden yardım alarak, rehber öğretmen olmayanlar ise kendilerinin hazırladığını belirtmişlerdir. Ancak BEP planı hazırlanırken öğrencinin, ailenin ve diğer ekibin işin içinde olması yarar sağlayacaktır. BEP konusunda aile desteğinin artırılması iletişimle mümkündür. Kâğıt üzerinde plan hazırlamak öğrenciye fayda sağlamayacaktır.

Genel olarak öğretmenlerimiz, öğrencinin kaynaştırmasına dönük olumlu yönde etkileyecek bir plan hazırlamaya dikkat ettiklerini belirtmektedirler. Kazanımlar belirlenirken önceden hazırlanan bep planları incelenmekte, diğer öğretmen arkadaşlarından destek aldıklarını belirtmektedirler. Kazanımlar belirlenirken gerçekleştirilebilir olması esastır. Bu planın değerlendirilmesi mutlaka yapılmalıdır.

Görüşme yapılan öğretmenlerimiz özellikle kaynaştırma öğrencilerinin okuma yazma becerisi kazanma, arkadaşları ile etkileşimi ve iletişimi konusunda gayret sarf ettiklerini belirtmektedirler. Aile ile sıkı sık görüşme yaptıklarını, arkadaşlarının kaynaştırma öğrencisine dönük yardımcı olunması konusunda uyarılarda bulduklarını belirtmektedirler. Ancak yapılması gereken kaynaştırma öğrencilerine farklı davranılması değil, onun sınıfla bütünleşmesini sağlamak öncelikli hedef olmalıdır.

Öğretmenlerimizden bazıları kaynaştırma öğrencileri için farklı ödev hazırlarken, bazıları farklı ödev hazırlamadıklarını belirtmektedirler. Farklı ödev hazırlanması o çocuğun evde de ailesinden destek alarak bir şeyleri başarması ve ailenin eğitim içerisine girmesi açısından önemlidir. Aynı ödev verilmesi halinde öğrenciye katkısı olmayacaktır. Kazanımlar ölçüsünde öğrencinin yapabileceklerine dönük ödev hazırlanmalıdır.

Öğretmenlerimizin bir kısmı kendilerine yakın olan bir sırada öğrencinin oturmasını sağlamaktadır. Bunun nedeni olarak daha yakın mesafeden iletişim kurmanın yararlı olduğunu düşünmekte ve öğrenciler kendileri çalışma yaparken o öğrenciyle özel çalışma yapmakta olduklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerimizin bir kısmı ise öğrencinin farklı arkadaşları ile iletişim kurmasını sağlamak amacıyla farklı arkadaşlarıyla oturmasını sağladıklarını belirtmektedirler. Ayrıca rehberlik araştırma merkezinin öğrencinin kaynaştırma raporunda belirtilen özel eğitim sebebine dönük tavsiyeleri de mutlaka dikkate aldıklarını belirtmektedirler. Sınıf ortamının özel eğitim gereksinimli öğrenciye uygun şekilde ayarlanması başarı için önem taşımaktadır.

Öğretmenlerimiz özel eğitim öğrencilerinin sınıfla kaynaşmasını sağlamak amacıyla teneffüslerde, oyun ve fiziki etkinlik derslerinde birlikte oynamalarını sağlama, derslerde yardımcı olma, beraber aynı sırada oturma gibi çalışmalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Yapılan

çalışmalar doğru olmakla birlikte sınıftaki öğrencilerin ve öğrenci velilerinin de özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciye yönelik olumlu bakış sergilemeleri önemlidir.

Mülakata katılan öğretmenlerimize genel olarak veli görüşmeleri yaptıkları, öğrencide meydana gelen olumlu ve olumsuz değişiklikleri paylaştıklarını belirtmişlerdir. Bir kısmı ise ev ziyaretleri gerçekleştirdiklerini söylemiştir. Özel eğitimde başarı sağlamak için mutlaka aile için içinde olmalı, sürekli iletişim kurulmalı, ev ziyaretleri yapıp öğrencinin ev ortamı hakkında bilgi sahibi olunmalıdır.

Genel olarak öğretmenlerimiz, kaynaştırma ile ilgili herhangi bir durum söz konusu olduğunda nerelere başvuracaklarını, hangi kurum ve kuruluşlardan yardım talep edeceklerini bilmektedirler. Özel gereksinimi olan öğrencilerle ilgili farklı birimlerle (Rehberlik Araştırma Merkezi, Milli Eğitim Müdürlüğü vb.) etkin iletişim kurulabilmekte ve özel gereksinimi olan öğrenciler için gerekli özel eğitim destek hizmetlerini sağlayan kurum/kuruluşlarla etkin iletişim kurabilmektedirler.

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları ve BEP hazırlama konusunda kendilerini ne kadar yeterli gördükleri araştırılmış bu bağlamda sınıf öğretmenleri kaynaştırma uygulamaları ve BEP hazırlama konusunda; yaş, cinsiyet, mezun olunan okul, hizmet yılı, özel eğitim semineri alıp almama değişkenleri ile kaynaştırma uygulamaları öz yeterlikleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan sınıf öğretmenlerinin yaşları incelendiğinde şu şekilde bir sonuç ortaya çıkmaktadır:

20-30 yaş aralığı: 2 kişi

31-35 yaş aralığı: 6 kişi

36-40 yaş aralığı: 8 kişi

41-50 yaş aralığı: 4 kişi

Yaş aralığında en fazla yığılmanın 8 kişi ile, 36-40 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Araştırma bulgularına göre kaynaştırma uygulamaları ve BEP hazırlama konusunda yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemiş olup katılımcıların büyük oranda kendilerini yeterli görmekteyiz.

Cinsiyete göre katılımcı grup incelendiğinde; 13 kadın, 7 erkek katılımcı olduğu tespit edilmiştir. Kaynaştırma uygulamaları ve BEP hazırlama konusundaki düşüncelerinde kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir fark olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcılar hizmet yılına göre incelendiğinde şu bulgulara ulaşılmıştır:

1-5 yıl: 1 kişi

6-10 yıl: 4 kişi

11-15 yıl: 9 kişi

16-20 yıl: 6 kişi

Sınıf öğretmenlerinin hizmet yılı dağılımının daha çok 11-15 yılları aralığında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mülakatta alınan cevaplara göre hizmet süresi ile kaynaştırma uygulamaları ve BEP hazırlama konusunda aralarında anlamlı bir farka ulaşılamamıştır.

Bulgular incelendiğinde farklı hizmet yılına sahip katılımcıların kendilerini büyük oranda yeterli buldukları tespit edilmiştir.

Katılımcı grup mezun olunan okula göre incelendiğinde; tamamı eğitim fakültesi mezunudur.

Katılımcıların tamamı geçen yıl içerisinde özel eğitim seminerine katılmıştır.

Araştırma sonucu kaynaştırma uygulamalarında sınıf öğretmenleri algılarının yeterli olduğunu göstermektedir. Kişinin kendini algılayış biçimi gerçekleştirdiği ve gerçekleştireceği faaliyetlerdeki başarısını etkileyeceği için sonuçların olumluya yakın yönde çıkması kaynaştırma uygulamalarının daha başarılı yapılacağı inancını doğurmuştur.

Araştırmanın sonuçları ve literatür incelemeleri göz önüne alındığında uygulamalara, uygulamacılara ve araştırmacılara yönelik şu önerilerde bulunulabilir;

Kişinin öz yeterlik algısı yaptığı işte başarıyla doğru orantılı olduğu için, öğretmenlerin öz yeterlik algılarını geliştirici faaliyetler yapılmalıdır. Bu faaliyetler sınıf öğretmenliği programında özel eğitim ve kaynaştırma derslerine yer verilmesi, derslerin teori ile sınırlı kalmayarak uygulama yönlerinin daha çok olması, hâlihazırda görev yapan öğretmenler için de uygulamalı hizmet içi eğitimler düzenlenmesi, bilgilendirici kitap, dergi, film gibi kaynaklar temin edilmesi vb. olabilir.

Eğitimin her çeşidinde olduğu gibi kaynaştırma eğitiminde de bütünlük sağlanması önemlidir. Bu nedenle gerekli eğitimin sadece sınıf öğretmenlerine değil, okul idaresi, diğer personel ve öğrenciler, kaynaştırma öğrencisi ailesi gibi tüm paydaşlara sağlanması gerekir.

Okullardaki rehberlik ve BEP geliştirme birimlerinin yoksa oluşturulması varsa daha etkin çalışması sağlanmalıdır. Bunun sağlanabilmesi için de okul idaresi gerekli ortamı sağlamalı, süreçlerde bulunmalı ve faaliyetleri düzenli olarak denetlemelidir.

Her okul bünyesinde (ya da yakın olan okullar için en fazla 3 okula bir) özel eğitim alt sınıfı açılmalı ve başına özel eğitim bölümü mezunu öğretmenler getirilmelidir.

Tüm veliler seminer, kurs, slayt, film gösterimi, piknik, kermes, toplantı gibi faaliyetlerle kaynaştırma ile ilgili bilinçlendirilmeli, bu konudaki eğitime evlerinde kendi çocuklarıyla da devam etmeleri sağlanarak kaynaştırma sürecine dahil edilmelidirler.

Bu araştırma idarecileri, branş öğretmenlerini, özel eğitim ihtiyacı olmayan öğrencileri, velileri kapsayacak şekilde çeşitlendirilip, genişletilebilir.

Sorular kategorize edilerek sorulabilir. Böylece hangi konular üzerine daha çok durulması gerektiği ve hangi konularda iyi olunduğu gibi konular daha rahat tespit edilebilir.

KAYNAKÇA

- Batu, E. S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 2 (4), 35-45.
- Ciyer, A. (2010). *Developing Inclusive Education Policies and Practices in Turkey: A Study of the Roles of UNESCO and Local Educators*. Doctoral dissertation (UMI No. 3432563).
- Diken, İ. H. ve Batu, S. (2010). Kaynaştırmaya giriş. İ. H. Diken (Ed.), *İlköğretimde kaynaştırma* içinde (s. 1-25). Ankara: Pegem Akademi
- Eripek, S. (2004). Türkiye’de zihin engelli çocukların kaynaştırılmalarına ilişkin olarak yapılan araştırmaların gözden geçirilmesi. *Özel Eğitim Dergisi*, 5 (2), 25-32.

- Güzel-Özmen, R. (2005). *Kaynaştırma ortamlarında öğretimsel düzenlemeler*. A. Ataman (Ed.),
- İzci, E. (2005). “Eğitim fakültesi ilköğretim sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan son sınıf öğrencilerinin “özel eğitim” konusundaki yeterlikleri
- Kaya, O. (2008). *Inclusion and burnout: Examining general education teachers' experiences in Turkey*. Doctoral dissertation (UMI No. 3319885).
- M.E.B. (2010a). *3 neden nasıl niçin kaynaştırma, yönetici- öğretmen- aile kılavuzu*.<http://orgm.meb.gov.tr/duyurular/kaynastirma.pdf>
- M.E.B. (2010b). 18. Milli eğitim şurası çalışma raporu.
- Melekoğlu, M. (2013). Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri • Educational Sciences: Theory & Practice - 13(2) • Bahar/Spring • 1053-1077 ©2013 Eğitim Danışmanlığı ve Araştırmaları İletişim Hizmetleri Tic. Ltd. Şti. www.edam.com.tr/kuyeb
- Sazak-Pınar, E., & Sucuoğlu, B. (2011). Turkish teachers' expectancies for success in inclusive classrooms. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11, 395-402.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2010). *İlköğretim'de kaynaştırma uygulamaları*. Ankara: Kök Yayıncılık.